

Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir.

Hâtime

(Gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibrettir.)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ

Ey gaflete dalıp ve bu hayatı tatlı görüp ve âhireti unutup dünyaya talip bedbaht nefsim! Bilir misin neye benzersin? Deve kuşuna... Avcıyı görür, uçamıyor; başını kuma sokuyor, tâ avcı onu görmesin. Koca gövdesi dışarıda. Avcı görür. Yalnız o, gözünü kum içinde kapamış, görmez.

Ey nefis! Şu temsile bak, gör; nasıl dünyaya hasr-ı nazar, aziz bir lezzeti, elîm bir eleme kalbeder.

Mesela, şu karyede yani Barla'da iki adam bulunur. Birisinin yüzde doksan dokuz ahbabı İstanbul'a gitmişler, güzelce yaşıyorlar. Yalnız bir tek burada kalmış, o dahi oraya gidecek. Bunun için şu adam İstanbul'a müştaktır, orayı düşünür. Ahbaba kavuşmak ister. Ne vakit ona denilse "Oraya git!", sevinip gülerek gider. İkinci adam ise yüzde doksan dokuz dostları buradan gitmişler. Bir kısmı mahvolmuşlar. Bir kısmı ne görür ne de görünür yerlere sokulmuşlar. Perişan olup gitmişler, zanneder. Şu bîçare adam ise bütün onlara bedel yalnız bir misafire ünsiyet edip teselli bulmak ister. Onunla o elîm âlâm-ı firakı kapamak ister.

Ey nefis! Başta Habibullah, bütün ahbabın kabrin öbür tarafındadırlar. Burada kalan bir iki tane ise onlar da gidiyorlar. Ölümünden ürküp kabirden korkup başını çevirme. Merdane kabre bak; dinle, ne talep eder. Erkekçesine ölümün yüzüne gül; bak, ne ister. Sakın gafil olup ikinci adama benzeme.

Ey nefsim! Deme: "Zaman değişmiş, asır başkalaşmış, herkes dünyaya dalmış, hayata perestiş eder. Derd-i maişetle sarhoştur." Çünkü ölüm değişmiyor. Firak, bekaya kalbolup başkalaşmıyor. Acz-i beşerî, fakr-ı insanî değişmiyor, ziyadeleşiyor. Beşer yolculuğu kesilmiyor, sürat peyda ediyor.

Hem deme: "Ben de herkes gibiyim." Çünkü herkes sana kabir kapısına kadar arkadaşlık eder. Herkesle musibette beraber olmak demek olan teselli ise kabrin öbür tarafında pek esassızdır. Hem kendini başıboş zannetme. Zira şu misafirhane-i dünyada nazar-ı hikmetle baksan hiçbir şeyi nizamsız, gayesiz göremezsin. Nasıl sen nizamsız, gayesiz kalabilirsin?

Zelzele gibi vakıalar olan Őu hâdisat-ı kevniye, tesadüf oyuncağı değiller. Mesela, zemine nebatat ve hayvanat envaından giydirilen birbiri üstünde, birbiri içinde, gayet muntazam ve gayet münakkaş gömlekler; baştan aŐağıya kadar gayelerle, hikmetlerle müzeyyen, mücehhez olduklarını gördüğün ve gayet âlî gayeler içinde kemal-i intizam ile meczup mevlevî gibi devredip döndürmesini bildiğın halde, nasıl oluyor ki küre-i arzın benî-Âdem'den, bâhusus ehl-i imandan beğenmediği bir kısım etvar-ı gafletin sıklet-i maneviyesinden omuz silkmeye benzeyen zelzele gibi mevt-âlûd hâdisat-ı hayatiyesini; bir mülhidin neŐrettięi gibi gayesiz, tesadüfî zannederek bütün musibetzedelerin elîm zayıyatını bedelsiz, hebaen mensur gösterip müthiş bir yeise atarlar. Hem büyük bir hata hem büyük bir zulüm ederler.

Belki öyle hâdiseler, bir Hakîm-i Rahîm'in emriyle ehl-i imanın fâni malını, sadaka hükmüne çevirip ibka etmektir ve küfran-ı nimetten gelen günahlara keffarettir. Nasıl ki bir gün gelecek, Őu musahhar zemin, yüzünün ziyneti olan âsâr-ı beŐeriyeyi Őirk-âlûd, Őükürsüz görüp çirkin bulur. Hâlık'ın emriyle büyük bir zelzele ile bütün yüzünü siler, temizler. Allah'ın emriyle ehl-i Őirki cehenneme döker. Ehl-i Őükre "Haydi, cennete buyurun!" der.